

RESANDEBOSÄTTNINGEN SNARSMON

Kristina Lindholm

Rapport 2008:41

RESANDEBOSÄTTNINGEN SNARSMON

Återuppbyggnad av kallmurad vägg
och arkeologisk undersökning del 4, 2007

Naverstad 373

Ejgde 1:14, Ejgde socken, Tanums kommun

Kristina Lindholm

Bohusläns museum

Rapport 2008:41

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
VÄSTARVET

RESANDEBOSÄTTNINGEN

SNARSMON

Återuppbyggnad av kallmurad vägg

och arkeologisk undersökning del 4, 2007

Naverstad 373, Ejgde 1:14, Naverstad socken, Tanums kommun

BOHUSLÄNS MUSEUM

RAPPORT 2008:41

ISSN 1650-3368

Författare Kristina Lindholm

Layout, grafisk form och teknisk redigering Gabriella Kalmar

Omslagsbild Foto taget av Kristina Lindholm. Fotot visar en del av den ursprungliga muren under rasmassorna

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket medgivande 90.8012

Kartor godkända från sekretesspunkt för spridning Lantmäteriverket 2006-03-10. Dnr 601-2005/589

BOHUSLÄNS MUSEUM

Museigatan 1, Box 403, 451 19 Uddevalla

tel 0522-656500, fax 0522-656505

www.bohuslansmuseum.se

INNEHÅLL

PROJEKTHISTORIA.....	5
MÅLSÄTTNING MED 2007 ÅRS INSATSER.....	5
RESULTAT.....	6
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	7
FIGURFÖRTECKNING.....	8
BILAGOR.....	8

Figur 1. Utsnitt ur GSD-Röda kartan/Fastighetskartan med platsen för undersökningen markerad. Godkänd ur sekretessynpunkt för spridning. Lantmäteriverket 2006-03-10. Dnr 601-2005/589.

PROJEKTHISTORIA

Snarsmon är en före detta boplatz för resandefolket som var bebodd ungefär från mitten av 1800-talet till början av 1900-talet. Bohusläns museum påbörjade Projekt Snarsmon 2003 med en inventering inom området. Museet har därefter, tillsammans med en resandeorganisation och lokalt intresserade, genomfört arkeologiska undersökningar inom resandeboplatsen under en vecka vardera 2004, 2005 och 2006. År 2007 var avsikten att återuppbygga en kallmurad vägg i ett av de undersökta husen.

Tillsammans med Ekomuseum Gränsland och Tanums kommun, har platsen iordningställts som besöksmål. I samband med utgrävningarna har det hållits visningar och föredrag för allmänheten. Hösten 2006 byggdes en vandringsutställning som har visats på några platser. Samma höst genomfördes också en temadag på Bohusläns museum om Snarsmon och om resandeliv förr och nu. Vintern 2007 visades delar av utställningen för några högstadielklasser i norra Bohuslän av två resandeungdomar och under sommaren sattes en minnesplatta upp på Snarsmon. I september 2007 rekonstruerades en kallmurad vägg och platsen och projektet presenterades senare vid ett skolbesök i Munkedal.

Avslutningsvis sammanfattas projektet med resultat och erfarenheter, inte minst de resandes, i en bok. Resandeföreningen inledde arbetet med en studiecirkel för att samla in sin historia och berättelser. Studiecirkeln leddes av en etnolog som också bearbetat resultaten för att bli en del i boken.

Projektet har presenterats på flera konferenser och seminarier, i årliga rapporter samt en artikel i Bohusläns museums årsbok 2005 och i en artikelsamling om arkeologi och modernitet som utgavs 2007.

Ett syfte med projektet är också att minska klyftorna mellan "vi och dom" där boplatsen Snarsmon kan få en central roll som samlande plats för resande runt om i Sverige och Norge. De resande har mycket få platser eller "monument" att relatera till sin historia. Genom uppmärksamheten kring undersökningarna i Snarsmon har vi fått möjligheter att bidra till en större medvetenhet och förståelse för de resandes historia och livsvillkor.

Projektet har planerats och genomförts tillsammans med Resande romers riksförening. Övriga samarbetspartners vid arbetena uppe på Snarsmon har varit Stiftelsen Ekomuseum Gränsland, Bullarens hembygdsförening och Tanums kommun. Projektet har finansierats av Kulturrådet, Länsstyrelsen Västra Götaland, Lindebergsska fornminnesfonden, Tanums kommun, Lennart J Hägglunds stiftelse, ABF samt Bohusläns museum.

MÅLSÄTTNING MED 2007 ÅRS INSATSER

Målsättningen med projekt Snarsmon är att lyfta fram och uppmärksamma resandefolkets historia via insatser på före detta bosättningen Snarsmon. Som ett led i det arbetet har Bohusläns museum, tillsammans med Resande romers riksförening, i september 2007 återuppbyggt större delen av en kallmurad vägg i ruinen till ett av husen. I samband med det utfördes en mindre arkeologisk undersökning. Samma hus undersöktes 2004 och 2005. Då visade det sig att östra och norra muren var delvis bevarade men den, nu aktuella, västra muren var helt raserad (bilaga 2). I arbetet deltog två arkeologer och en byggnadsantikvarie från Bohusläns museum, en person från Ekomuseum Gränsländ, en person med erfarenhet av kallmurning samt tre personer från Resande romers riksförening.

RESULTAT

Arbetet inleddes med att den västra väggen rensades från en stor rot och rasmassor i form av jord och sten (bilaga 2). I och under rasmassorna påträffades ett antal föremål. Dessa utgjordes av ett mindre antal bitar av keramik och glas, samt ett större antal järnföremål, bland annat hästskor, yxblad och knivblad. De senare var föremålstyper som inte påträffats tidigare (bilaga 3).

Det visade sig att det fanns kvar en liten rest av den ursprungliga muren; cirka 0,8 meter hög i det nordvästra hörnet och två skift i cirka 1 meters längd utmed västra muren fram mot det nordvästra hörnet. I det sydvästra hörnet fanns en hörnsten kvar. Den lilla rest som var kvar av väggmuren visade att det var en enkelmur (bilaga 4).

Till väggmuren valdes sten som plockats ut ur husgrunden vid de arkeologiska undersökningarna 2004 och 2005. Stenen kommer alltså från huset men har inte legat på samma platser. Muren byggdes upp till marknivå för att harmoniera med den östra väggen (bilaga 5).

Resterande stenar och jordmassor från de tidigare undersökningarna grävdes ner i kanten av myren nedanför husgrunderna.

Under arbetet konstaterades att stenen är självsprucken och endast i mindre grad bearbetad, och i så fall bara för att underlätta byggandet. Stenen har plockats i närområdet men troligen framför allt nedanför de utstickande bergspartierna norr och väster om husgrunden och fraktats nedåt i sluttningen. Samtliga stenar kan lyftas av en, eller i vissa fall två, personer. Det konstaterades också att huset inte var byggt av personer som hade murning som yrke – den östra väggen är till exempel till stora delar murad utan förband, vilken gör den mer instabil. Byggandet som sådant krävde alltså inga andra resurser än handkraft, och en plats att vara på med tillgång till sten.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Lst dnr:	434-12612-2006
Västarvet dnr:	389/04 K
Västarvet pnr:	A244
Fornlämningsnr:	373
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Tanum
Socken:	Naverstad
Fastighet:	Ejgde 1:14
Ek. karta:	9170
Läge:	X 6537450, Y 1250550
Meter över havet:	160
Koordinatsystem:	RT 90 2,5 gon V
Höjdsystem:	RH 70
Uppdragsgivare:	Eget uppdrag
Ansvarig institution:	Bohusläns museum
Projektledare:	Kristina Lindholm
Fältpersonal:	Katarina Andersson, Pia Claesson och Kristina Lindholm, Bohusläns museum; Björn Ståhl, Ekomuseum gränsland; Ronny Magnusson, Christer Magnusson och Hans Svensson, Resande romers riksförening
Konsulter:	Murarbete: Tofte Lamberg, Grebbe stad; Grävmaskin: Martin Andersson, Tanums Maskinstation AB
Fältarbetstid:	2007-09-24 – 2007-09-27
Arkeologtimmar:	48
Undersökt yta:	8 m ²
Arkiv:	Bohusläns museums arkiv
Fynd:	Förvaras i Bohusläns museums magasin (F.nr: 1– 18). UM nr 29263.

FIGURFÖRTECKNING

Figur 1. Utsnitt ur GSD-Röda kartan/Fastighetskartan med platsen för undersökningen markerad. Godkänd ur sekretessynpunkt för spridning. Lantmäteriverket 2006-03-10. Dnr 601-2005/589.

BILAGOR

BILAGA 1. Västra väggen före och under rensning.

BILAGA 2. Fyndlista

BILAGA 3. Muren byggs upp. Handsken på översta bilden markerar gränsen för den bevarade muren (till höger).

BILAGA 4. Den nya muren återuppbyggdes till samma nivå som den östra muren.

BILAGA 1. Västra väggen före och under rensning.

BILAGA 2. Fyndlista

Naverstad 373, Snarsmon. Arkeologisk undersökning 2007. UM 29263

Fyndnr	Sakord	Undertyp	Antal	Material	Vikt	Enhet	Anmärkning
1	Keramik	rödgoods	1	keramik		Hus B västra väggen	Bit av skål. SV hörnet nära golvet i sotigt lager
2	Stengods		1	stengods		Hus B västra väggen	NV hörnet
3	Glas	fönsterglas	12	glas		Hus B västra väggen	NV hörnet
4	Glas	flaska	1	glas		Hus B västra väggen	NV hörnet
5	Bruk		1	morän		Hus B västra väggen	Rasmassorna i väggen. Bränd morän?
6	Tegel	taktegal	2	lera		Hus B västra väggen	Två ex på taktegel från rasmassorna i väggen.
7	Järn "ring"	beslag?	1	järn	82	Hus B västra väggen	Järn "ring" närmast rektangulär, 5,5x4 cm stor och 2,5 cm hög.
8	Spik		2	järn	12	Hus B västra väggen	SV hörnet
9	Järn		2	järn	16	Hus B västra väggen	SV hörnet
10	Knivblad		1	järn	64	Hus B västra väggen	SV hörnet
11	Hästska		1	järn	57	Hus B västra väggen	NV hörnet
12	Hästska		1	järn	36	Hus B västra väggen	NV hörnet
13	Järn		1	järn	13	Hus B västra väggen	SV hörnet
14	Redskap		1	järn	23	Hus B västra väggen	NV hörnet
15	Yxblad		1	järn	309	Hus B västra väggen	SV hörnet
16	Spisring, del av		1	järn	52	Hus B västra väggen	NV hörnet
17	Järn		1	järn	30	Hus B västra väggen	V vägg. Beslag till redskap?
18	Läder		3	läder	38	Hus B västra väggen	SV hörnet

BILAGA 3. Muren byggs upp. Handsken på översta bilden markerar gränsen för den bevarade muren (till höger).

BILAGA 4. *Den nya muren återupbyggdes till samma nivå som den östra muren.*

RESANDEBOSÄTTNINGEN SNARSMON

Kristina Lindholm

Rapport 2008:41